بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-A/266
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ވޯރްޓިކްސް ހޯމްސް ލިމިޓެޑް
- އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވި ފަރާތް: އަޙްމަދު ސިޔާދު، ދަފްތަރު ނަންބަރު ރސ. 4008/ މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަޢީދު
ފަނޑިޔާރު ޢިނާޔާތް ފަހުމީ

ނިމުނު ތާރީޚު:
24 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445
08 ނޮވެންބަރު 2023

ޤަޟިއްޔާ ނިންމުނު ތާރީޚު: 15 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1442
30 ނޮވެމްބަރު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- **ނަންބަރު:** 3242/Cv-C/2019
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** [illegible]
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 12 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 • **ނިމުނު ތާރީޚު:** 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
[illegible]

އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
އަޙްމަދު ސަޢީދު

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު:

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ [illegible] އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ ކޮންޕިއުސް ކޯޕް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/266 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލި މައްސަލައިގެ ނިޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަކީ، [illegible]/ ދަފްތަރު ނަންބަރު [illegible] 4008، އަޙްމަދު ސިރާޖު[1]އެވެ.

ދަށުކޯޓުގައި ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ:

2. އަޙްމަދު ސިރާޖުއާއި ކޮންޕިއުސް ކޯޕް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ކޮންޕިއުސް ކޯޕް ލިމިޓެޑުން 17 ޖޫން 2019 ގައި އިންވޮއިސްކުރުމުން އިންވޮއިސްއަށް ފައިސާ ނުދީ ލަސްކުރުމަށްފަހު 66 (ފަސްދޮޅަސް ހައެއް) ދުވަސް ފަހުން ފައިސާ ދިނުމުން، އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ދިޔައި ނުވާތީ ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާގެ [illegible] -/1,525,194ރ (އެއް މިލިއަން ފަސްސަތޭކަ ފަންސަވީސްހާސް އެއްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތަރު ރުފިޔާ) އާއި ވަކީލު މަސައްކަތަށް އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ފަރާތުން ޚަރަދުކުރަންޖެހުނު -/10,000 ރ (ދިހަ ހާސް ރުފިޔާ) އެކު ޖުމްލަ -/1,535,194ރ (އެއް މިލިއަން ފަސްސަތޭކަ ތިރީސްފަސް ހާސް އެއްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތަރު ރުފިޔާ) ކޮންޕިއުސް ކޯޕް ލިމިޓެޑްގެ މައްޗަށް އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރައްވައެވެ.

3. އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައެވެ.

---

[1] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A009825

4. މައްސަލަ ބަލައި ޙުކުމް ކޮށްފައިވަނީ:

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4008 ([illegible] [illegible] A009825) އަޙްމަދު [illegible] އާއި [illegible] [illegible] ލިމިޓެޑް ([illegible]) އާއި ދެމެދު " [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] 08 މެއި 2019 ވަނަ ދުވަހު [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އަޙްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 18 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 24 ޖުލައި 2019 ގައި [illegible] 03 ޖުލައި 2019 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (24 ޖުލައި 2019) [illegible] [illegible] 20 (ވިހި) ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 462,180/-ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް އެއްސަތޭކަ އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) އާއި، މި މައްސަލަ ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10000/-ރ. (ދިހަ ހާސް ރުފިޔާ) އާއި [illegible] 472,180/-ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ހަތްދިހަ ދެހާސް އެއްސަތޭކަ އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) އަދި [illegible] [illegible]

ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން ދަރުމައު. ނަންބަރު ހިސާ 4008 (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A009825) އަށްވުރެ ސިޓީކުރައްވާ ދަރަޖަ ވެރިއަކަށް ކާށިއްޔާތަކުން ކާނަލައިގައި ބަލައިފައި ވާކަމަށް ފިހިރިސްތުގެ ގޮތުން 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 މިތާރީޚުން ފެށިގެން މުއްދަތުގެ އަދާކުރަން ޖެހޭކަމަށް އަދަދަށް ސިވިލް ކޯޓުން ފައިސާ ދައްކާފައި ވާނެ ވާހަކަ ދުވަހު 2 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި -/472,180ރ (ހަތަރު ލައްކަ ހަތްދިހަ ދެހާސް އެއްސަތޭކަ އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) ދައްކާ ހުކުމްކޮށްދިނުމަށް ވޯލްޑްވައިޑް ޓްރޭޑިން ލިމިޓެޑަށް އަންގައި ޙުކުމްކޮށްދިނުމަށް." މިފަދައިންނެވެ އެދިފައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނިންމުން:

5. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ސަބަބު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށާއި، ވޯލްޑްވައިޑް ޓްރޭޑިން ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ނިންމުމަށް ފާހަގަކޮށް އެ ނިންމުމަށްފަހު ހައިކޯޓުގެ ސަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ.

5.1. ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ބަލާފައި ނުވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/89 ގެ ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/348 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުތިހާދާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގައި ބަލާފައި ނަޒަރުދީފައިވާ އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އިޖުތިހާދާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެފައި ނިންމާފައެވެ.

5.2. ސިވިލް ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ދަލީލު ސާބިތުކުރަން ބުނެ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ނަޒަރުދީފައިވާ، މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ދަލީލު ސާބިތުވުމާ ނަޒަރުދީފައި އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އިޖުތިހާދާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނިންމާފައެވެ.

5.3. މަދަނީ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގައި ސަރީޢަތުން ބަލަހައްޓަން އަންނަ މިންގަނޑަކީ، ޝައްކުން ބޭރު ޔަޤީންކޮށް (ބޭރު ޝައްކުގެ ގޮތުން) ކަމުގައިވާއިރު މި މައްސަލައިގައި ދަލީލު ހުށަހަޅާފައިވާ އިންކާރުކުރެވޭ ގޮތަކަށް ސާބިތުކުރުން އިންކާރުކުރެވޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ޝައްކު ބަޔާންކުރެ

ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އެފަރާތުގެ ހެކިބަހަށް ނުބަލައި ޖަޒާއީ ސަބަބު ނަގައިދީފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން:

6. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ދެއްކި ވާހަކަތަކުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ޕްރޮގްރެސް ރިޕޯޓް ހުށަހަޅައި އެއްބަސްވި ސާފުކޮށް އާއި ދުވަސް ފާސް ހިސާބު ކުއްލިން ހިނގާފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި އެއްވެސް ވަރަކަށް ފައިދާ ޕީ ނުވާތީ ދެފަރާތުގެ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފަށް ފައިދާ ޕީ ނަގައިދީ ފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/89 ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/348 ޤަޟިއްޔާގައި ފައިދާ ޕީ ނަގައިދިނުން ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގައި ފައިދާގެ ނަގައިދިނުމުގައި އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އުޞޫލާއި ޚިލާފުވާ ކަމަށެވެ.

7. އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަށް ފުރުޞަތުވާ އިންވޮއިސްގެ ސަބަބު ޖަޒާއި 20 ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ނަގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/27 ފަދަ ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފުވާ ކަމަށާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކަށް ވި މައްސަލައިގެ ޙުކުމުގައި އަސްލު ނިކުތުން ކަމަށެވެ. މިކަމުގައި މައިގަނޑު ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މިމައްސަލައިގައި އަނބުރާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިންވޮއިސްއާއި ގުޅިގެން އެންމެ ފުރަތަމަ އިންވޮއިސް ހުށަހެޅުން ރިސީވުން ވެސް ދެފަރާތުގެ ދުވަހުގައި އެކަމަކުވިޔަސް އެއްބަސްވުމަކީ ވަނީ ހުށަހެޅިފައިވާ އިންވޮއިސްގެ އަދަދަކީ ތޭރަވަން އެކަމާއި ގުޅިގެން ދެފަރާތުގެ ދުވަހުގައި މަޝްވަރާ ކުރުވުން ކަމަށާއި މަޝްވަރާ ނުދިޔައީ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު ވެސް ޕްރޮގްރެސް ރިޕޯޓް ހުށަހަޅައި ހިފުމުގެ އެއްބަސްވުމުން ބުނެ އިސްތިއުނާފު ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމަށެވެ.

8. އަދި [illegible] [illegible] ހިމަނާފައިވާ އިންވޮއިސްއާއި ގުޅިގެން އިންވޮއިސް ހުށަހެޅި ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] 8 [illegible] 2019 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހިދުމަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި 24 [illegible] 2019 ވަނަ ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ [illegible] ކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭކަން:

9. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މިމައްސަލައިގައި އެދިފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ވަކީލު ފީ އަދި [illegible] [illegible] ދަށުން [illegible] ނަގައިދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކާއި [illegible] އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބާތިލް ކޮށްދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަމާއި އަދި އެދޭކަން:

10. އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބުނެފައިވަނީ، ވަކީލު ފީ ނަގައިދީފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/89 ޤަޟިއްޔާ އާއި 2009/HC-A/348 ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ފާހަގަކުރި ނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/89 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލަކީ، ވަކީލު ފީ ނަގައިދެވޭނީ [illegible] [illegible]

ދެ ހަސްމުންގެ ދެމެދުގައި ވަކިވު ގިއްޔާ ދުދި އެއްބަސްވުމެއް ބާތިލުވެގައި ކަމާއި އަދި ވަކިވު ދި ވަކިވުން އަތޮޅުކޯޓުގައި ވާކަން ސާބިތުވާ ބާތިލުވެގައި ކަމުގައި އެ ޤަޟިއްޔާ މިމައްސަލައަށް ތަތުބީޤު ކުރާއިރު، ވަކިވު ދި މަރުދަރުކޯޓުފާވިކަން އެނގޭ ދިއްޔާ ސަރީޙަކަން ހުރުނުގައި ޙުކުމްކުރަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތު ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ފުރަގަސްކޮށްގެން ނުކުތާތަކުގެ (ށ) ގެ 06 ވަނަ ކަމުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، ވަކިވުން ފެށި މަރުދުކުރިކަން އެނގޭތީ ޙުކުމް އަދި ވަކިވާއި ގުޅިގެން އެއްބަސްވުން ހެދި ރިސާލާއި އެއްކޮށްފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި އެޗުކޮ ކުރެވިފައިވާ ވާކަމަށް. ވަކިވު ދި ނަގައިދީން ޤާނޫނު ކަމަށް ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ މި އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކުރައިފައި ނުވެނިކަމަށް އޮތަސް ފާހަގަކަން އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރައި ކޮށްނުކަމަށް، އޮޅުވާ ދެމެހެމަ ހަމައޮ ކުރުމުގެ ބަޔާގައި މި އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރައިވާ ކަމަށްވީ ގޮތް ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އެއްވެސް މުއާމަލާތެއް ނުކުރަ އަ މައްސަލައެއް ހައްލު ކުރުމުގެ ދެފަރާތް ވަކިކަ ހުށަހެޅިގެން ދެފަރާތް އެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި އެއްގޮ ރަނގަޅު ގޮތުން ކަމަށްވާތީ މަޝްވަރާކޮށް އެ މައްސަލައެއް ހައްލު ނުކުރެވިއްޖެ ނަމަ ދެން އެ މައްސަލައެއް ހައްލު ކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ކޯޓަކަށް ހުށަހަޅައިގެން ކަމަށް ބަޔާންކުރައި އޮންނަކަމުން މައްސަލައެއް ޖެހިއްޖެނަމަ ދެން ދުރަށް ޖެހުނީ ޝަރުޢީ ކޯޓަކަށް މަރުޙަލާ ހޯދި ދިމާވެގެން ބަލައިގެން އެނގޭ ކަމަށާއި، އެ ބާތިލުވެގައި ފާހަގަ މިހެނގެ އެރިޓްރޭޝަން ބޮޑުކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ހުށަހެޅިގެން ކަމަށާއި ހުށަހަޅާފައިވާތީ ކަމަށްވާތީ އެ ގޮތުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 10 ވަނަ މާއްދާ ފާހަގަކުރުމުން އެނގެނީ ކަމަށެވެ.

11. "ޝަރުޢީ ޤާޟީ" އާޢިލާ ނިޒާމުތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މިހާރު ނިންމާފައިވާކަމުގައި އިސްތިއުނާފު ހައްލުވާ ހުށަހަޅައިފައި ގޮތުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ޤާޟީ ޝަރުޢީގައި އެބަހުގައި ނަގައި ދިމާވާ އަދަދަކީ ޤާޟީ ޝަރުޢީ ގޮތުގެ މިހާރު

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ބައެއްކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ.

12. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުލްބެންޗް ސަރވިސް ވ. ސަޢީދާ ހުސްނާ[2] ގަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލަށް ބަލާއިރު ހެކި ބަލައި ނުގަންނަން ނިންމާ ސަބަބު ސަރީޙަށް ނިންމި ގޮތުގެ ޙުކުމުގައި އެނގެން އޮންނަންވާނެ ކަމަށް އެ ގަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަ ކަމަށެވެ. އެ ގަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފުވާގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ގަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ބަލައި ނުގަންނަން ނިންމި ސަބަބު ވަކިން ތަފްސީލީ ގޮތެއްގައި ސަރީޙަށް ނިމުން ގޮތުގެ ޙުކުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށެވެ.

13. އިސްތިއުނާފު ހައްދުވި ފަރާތުން މި މައްސަލައިގައި އުފުލާފައިވަނީ، ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ޤާނޫނީ ސަބަބު ފުދޭގޮތުން ނިންމާފައިވާ ކަމެއް ބަޔާންނުކުރާކަން[3] ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ ދެން ހުރި، ބައިތަކަކީ ގާނޫނާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދައުވާކޮށްފައެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން:

14. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ގަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ މި އިސްތިއުނާފު ބަލާފައިވަނީ މައިގަނޑު ބިންގާތަކެއްގެ މައްޗަށެވެ. އެއީ ފަރާތް ޕީ އާއި ޖަހާއި ސަރީޙަށް އަދި ޝަރީޢަތުން ހުށަހެޅި ހެކިތަކުގެ ހެކިބަސް ނަގައިދިނުމާ ނުވެސް، މިމައްސަލާގެ މައްސަލަތަކެވެ.

15. އެގޮތުން، ފަރާތް ޕީއާ ދެފަރާތުން އިސްތިއުނާފުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ފަރާތެއް ނަގައިދިނުމާ ވީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/HC-A/89 ގަޟިއްޔާއާއި

---

[2] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/26 ގަޟިއްޔާ

[3] މިމައްސަލާގެ ގޮތުގައި 23 ނޮވެމްބަރު 2021 ގައި ބޭއްވުނު އިސްތިއުނާފުގެ ޝަރީޢަތުގައި ދެއްކި ބަސް.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/348 ޤަޟިއްޔާގައި ޚުލްޢު ނަގައިދިނުމުން ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގައި ޚުލްޢު ނަގައިދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރަމުން އަންނަ އުޞޫލާއި ޚިލާފުވާކަމަށެވެ.

16. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، އަޙްމަދު ސިޔާދުގެ ހަވާލުން ޚުލްޢު ކުރި ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 10,000/-ރ (ދިހަހާސް ރުފިޔާ) ނަގައިދިނުމަށެވެ. އެގޮތުން ނިންމި ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ:

16.1. އަޙްމަދު ސިޔާދުގެ ހަވާލުން ކުރަންޖެހޭ ޚުލްޢު ބަދަލު [illegible] ވަކިވެފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ ޚުލްޢުގެ އިޤްރާރުވުމުގެ ދަރުމަ އެބައެވެ. ޚުލްޢުގެ ބަދަލުގައި ބަލަހައްޓަމުން އަންނަ ޚުލްޢުގައި މުޅިޢަދަދުގެ އިޤްރާރުވުން އެކަނި އެބައެވެ.

16.2. އަދި އަޙްމަދު ސިޔާދުގެ ހަވާލުން ޚުލްޢުގެ ހައިސިއްޔަތުން ދަރިކަލުން ސާބިތުވެ ހަވާލުވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢާއިލީ ޚުލްޢުގެ ދަރުމަތަކުގައި ބަޔާންކޮށް ދާއިރާ ޤާނޫނު ކުރުމުގެ ބަލަހައްޓާ ޚުލްޢު ކުރުމުގައި ވެއެވެ.

16.3. އަދި ޚުލްޢު ނަގައިދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރަމުން ޢަމަލުކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/47 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަނޑައެޅުމުގެ މައްޗަށް އިޖުތިހާދުކޮށް ބަލާފައިގައި ބިނާކޮށްފައިވާތީއެވެ.

17. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އަށް ކޯޓުގައި ކުރިއަށް ދިޔައިރު، މަސްލަހަތުގެ އަޑުން ޚުލްޢު ހި ނަގައިދިނުމުގައި އަމަލު ކުރަމުންދިޔަ އުޞޫލުތަކަށް ބަލާއިރު، މިސާލަކަށް މުއާމަލާތުގައި ޚުލްޢު ހި މަސައްކަތުގެ އަޑުން ނަގައިދިނުމުގައި ކޯޓުތަކުން އަމަލުކުރަމުން ދިޔައީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/348 ޤަޟިއްޔާގައި ޚުލްޢުވުމާ ގުޅޭގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާއެވެ. އެ ޤަޟިއްޔާގައި ޚުލްޢު ހި އަދަދު މަސައްކަތުގެ އަޑުން ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ؛

"ކައިވެނި ގުޅުން ބަލަހައްޓާ ކުރުމުގެ މުއާމަލާތު ހިނގައި އައިސް މުއާމަލާތުގައި ޚުލްޢުގެ ހި މުއާމަލާތުގެ އަދަދު މަސައްކަތުގެ އަޑުން ނަގައިދިނުން ގޮތުގައި ބަލާނީ ބަލާފައިވާ ޚުލްޢު އަދި ގެއްލުމެއްކަމުގައި

[illegible] އަދި [illegible]

18. [illegible]

19. [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/47 [illegible]

ޤަޟިއްޔާގެ ފަހުން [illegible]

20. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/47 [illegible]

ޤާނޫނީ ޙަޤީޤަތުގެ ބައްޕަ [illegible] ޤާނޫނީ ޙަޤީޤަތާ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އެޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ،

> "ޤާނޫނީ ޙަޤީޤަތުގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ ޙަޤީޤަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ޤާނޫނީ ޙަޤީޤަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛"

މިފަދައިންނެވެ.

21. [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/47 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމަވާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/43 ޤަޟިއްޔާ[4]ގައި ތާއީދުކޮށްފައެވެ.

22. އެހެންކަމުން، [illegible] ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލަށް ބަލާއިރު، މިމައްސަލަ ދަޢުވާގައި ހިންގުނު ދުވަސްވަރު މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އަންހެން މަރުޙޫމުންގެ [illegible] ޤާނޫނީ ބައްޕަ ނަސަބު [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލަށް [illegible] [illegible] ބައްޕަ ނަސަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ބައްޕަ ނަސަބު [illegible] ޤާނޫނީ ބައްޕަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

23. މި މައްސަލަ ދަޢުވާގައި ހިންގުނުއިރު [illegible] އުސޫލަށް މިމައްސަލައަށް [illegible] މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] ބައްޕަ ނަސަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ބައްޕަ ނަސަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] މި މައްސަލަ ދަޢުވާގައި ހިންގުނު ދުވަސްވަރު [illegible] ބައްޕަ ނަސަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[4] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: [2022] SC 10 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] 38 ވަނަ ނުކުތާ.

24. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ދެވަނަ ނުކުތާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ، [illegible] [illegible] ގޮތުގައި [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] ގޮތުގައި [illegible] މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

25. އެހެންކަމުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލުކުރަންޖެހޭކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

26. އިސްތިއުނާފު [illegible] ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވަނީ، މައްސަލައާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ނުފެނެއެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް:

27. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ތަކުލީފުގެ ގޮތުގައި -/10,000ރ. (ދިހަހާސް ރުފިޔާ) ނަގައި ދިނުމަށް ނިންމާފައިވަނީ، މިމައްސަލަ ދަށުކޯޓުގައި ހިނގުނު ދުވަސްވަރު އަނެއް މަސްދުވަހުގެ އަދުން ވަކިން މި ނަގައިދިނުމުގައި ސަބަބީ ކޯޓުތަކުން ޢަމަލުކުރަމުން ދިޔަ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށްވާތީ، ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް، އަދި

28. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ޖަޒާއީ ޝަރުތުތަކުގެ ދަށުން ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި އަދާކުރުވާ -/462,180ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ފަސްދޮޅަސް ދެހާސް އެއްސަތޭކަ އަށްޑިހަ ރުފިޔާ) ނަގައި ދިނުމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ، މިހާރު ޖަޒާއީ ޝަރުތުތަކުގެ ދަށުން ޖޫރިމަނާގެ ވައިސް ނަގާ ގޮތްތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުންވެސް ފާހަގަކޮށް އިއުތިރާފުވެފައިވާތީ، ބާޠިލުކޮށް ދިނުމަށް އެދިފައިވާތީ، ޖަޒާއީ ޝަރުތުތަކުގެ ވައިސާއާ ދަށު ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ސަޢީދުގެ ރައުޔު:

29. މިމައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢިޔާޒް ވަޙީދުގެ ރައުޔު:

30. މިމައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ރައުޔާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުން ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3242/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި، އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން، މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ބާތިލުކޮށް އެގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ދީބާޖާ ވަޙީދު